Universiteiten
van Nederland

Datum	16 oktober 2026	*Uw kenmerk*	Perso...
Telefoon	Persoonsgegeven	*Ons kenmerk*	Perso...
E-mail	Persoonsgegeven	*Bijlagen*	-

Onderwerp **Bestuurlijke reactie sectorbeeld kennisveiligheid 2026**

Geachte minister Letschert,

Op 11 juni jongstleden heeft u het Sectorbeeld Kennisveiligheid 2026 met de Tweede Kamer gedeeld. Dit sectorbeeld heeft een lastige opdracht: het meten en publiceren van voortgang in een vertrouwelijke kwestie. De universiteiten zijn tevreden maar tegelijkertijd onverminderd ambitieus bij het lezen van het rapport, opgesteld door Dialogic. Er is veel geïnvesteerd, er zijn forse stappen gezet, maar blijvende aandacht is nodig, zowel op uitvoerend als op bestuurlijk niveau.

Het is positief om te zien dat de voortgang die universiteiten hebben gerealiseerd, ook zijn weerslag vindt in het sectorbeeld. Soms is het verschil tussen externe perceptie van de kennisveiligheid binnen universiteiten enerzijds en de reële inzet hierop anderzijds erg groot en het rapport is een belangrijk instrument om beeld en realiteit weer bij elkaar te brengen. Dit is een belangrijk fundament om vervolgbeleid op te bouwen. De onderdelen waarop kennisveiligheidsbeleid is verbeterd ten opzichte van de nulmeting zijn niet alleen in het publieke belang maar ook in het belang van de universiteiten zelf. Voor de instellingen zijn effectieve internationale samenwerking, een veilige werkomgeving op de campus en goede publieke en diplomatieke relaties ook van groot belang – op deze prikkel mag dan ook vertrouwd worden als het gaat om verdere ontwikkeling van de kennisveiligheidsaanpak door onze sector. Ook willen we niet onbenoemd laten dat de gerealiseerde voortgang grotendeels bereikt is in tijden van financiële tegenslag en bezuinigingen, desondanks hebben veel universiteiten hun kennisveiligheidsaanpak verder geprofessionaliseerd.

Voor de nabije toekomst willen we enkele aandachtspunten uit het rapport benadrukken:

- Risicodifferentiatie is van groot en groeiend belang voor een effectieve vervolgaanpak. Risico's lopen fors uiteen binnen universiteiten, tussen universiteiten onderling, maar ook tussen kennisinstellingen in bredere zin. Dat is op zichzelf niet problematisch; vaak zijn instellingen goed in staat om in te schatten welke mate van bescherming passend is voor hun 'te beschermen belangen'. Op dit moment is overheidsbeleid echter vaak 'one size fits all'.

- De kosten zijn gelukkig geen blokkade voor de ontwikkeling die in het sectorbeeld zichtbaar wordt, maar wel een relevante factor. Universiteiten hebben fors geïnvesteerd in personele capaciteit voor adviesteams kennisveiligheid maar bijvoorbeeld ook in expertise en tools zoals de ASPI-tracker. Uitgaven hiervoor moeten uit de reguliere bekostiging komen, terwijl die vaak toch al onder druk staat. Het is goed dat incidentele weerbaarheidsmiddelen beschikbaar zijn gesteld maar de omvang

Universiteiten van Nederland

Universiteitscampus Spui
Spui 5
2511 BL Den Haag

Tel +31 70 302 14 00
E-mail post@unl.nl
Web universiteitenvannederland.nl

KvK 40480226
IBAN NL61 INGB 0001 5964 15
BTW NL007088784B01

is beperkt terwijl de complexiteit van de opgave groeit. Het is in dit licht ook relevant dat de instellingen in het sectorbeeld laten zien dat de beveiliging van de fysieke campus een grote opdracht is, niet alleen vanwege de academische en maatschappelijke waarde van openheid binnen en rond de universiteit, maar zeker ook in financiële zin.

- De toename in complexiteit is ook merkbaar als het gaat over dual-use onderzoek en de regels daaromtrent. De discussie speelt nadrukkelijk rondom het nieuwe Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, waarin we ons als Neth-ER al actief opstellen. Vaak zijn er vragen rondom de interpretatie van de Dual-useverordening en exportcontrole die om meer duidelijkheid vragen, zodat de universiteiten hun verantwoordelijkheden hierin nog beter ter hand kunnen nemen.

- In het sectorbeeld wordt minder spanning tussen academische waarden en kennisveiligheid gerapporteerd dan in de eerste editie. Dit laat zien dat de verantwoordelijkheid voor veiligheidsrisico's geïnternaliseerd en genormaliseerd is binnen de universiteiten. Mede dankzij de Nationale Leidraad Kennisveiligheid, die heel behulpzaam is voor onderzoekers, wordt bescherming van kritieke kennis ook steeds meer gezien als bijdragend aan de vrije wetenschap, dan als beperking. Alsnog blijft het maatwerk: het wetsvoorstel screening kennisveiligheid stuitte op omvangrijke bezwaren binnen onze sector, mede vanwege de logheid (en daardoor: onuitvoerbaarheid) ervan. Instellingen spelen zelf graag een rol bij screening van personen en risicogevoelige samenwerkingen en hebben ook beter zicht op die risico's dan een externe overheidsdienst, maar vragen wel om bijstand als het gaat om niet-openbare bronnen.

- Het sectorbeeld biedt ook waardevolle informatie voor het vervolggesprek over de screeningswet. Niet voor niets werd die wet door voormalig minister Dijkgraaf aangeduid als 'sluitstuk' van de gecoördineerde kennisveiligheidsaanpak. De wet moet afdekken wat met andere inzet niet opgelost kan worden maar niet meer dan dat. Het sectorbeeld maakt duidelijk dat op veel punten al gerekend mag worden op de inzet van de universiteiten zelf. Zoals reeds aangegeven missen universiteiten op momenten vertrouwelijke informatie om een volledige inschatting te kunnen maken van veiligheidsrisico's. Een herziene screeningswet zou zich slechts op dit deel moeten richten. Zo wordt ook vermeden dat universiteiten aan een veel restrictiever regime worden onderworpen dan het kennisintensieve bedrijfsleven en universiteiten in landen om ons heen, waarmee we veel samenwerken in bijvoorbeeld Horizon. Een ongelijk speelveld leidt tot aanzienlijke schade in onze internationale positie maar ook tot schijnveiligheid – beide niet in het belang van de samenleving.

Dit alles in ogenschouw nemend is het goed om te benadrukken dat de universiteiten zeer toegewijd zijn aan de aanpak van kennisveiligheid en duurzaam hun verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen om op deze voet met elkaar door te werken. Incidenten zijn daarmee niet uitgesloten, maar de inzet is maximaal gericht op voorkoming en beperking daarvan. Ook beraden wij ons als sector op mogelijkheden om nog transparanter te zijn over al hetgeen wij zelf al hieraan doen. We gaan hierover graag het gesprek met u aan.

Hoogachtend, namens de Nederlandse universiteiten,

Jouke de Vries (RUG)

Tom Veldkamp (UT)

Caspar van den Berg (UNL)